

Kraitzék

a világhírű magyar-svéd művészpárról

A 35. számban megjelent ismertető folytatása

Wang Chucheng
kutató, az antik kerámiák szakértője:

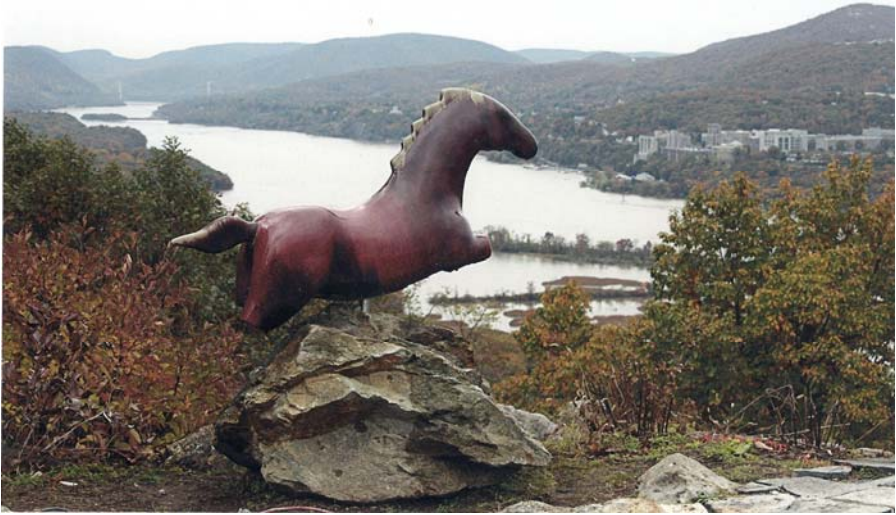
Művészet, mely az életből fakad

Első ízben a pekingi Capital Museum kávézójában találkoztam Kraitz Gusztávval. A Kraitz művészpárral a műtárgyainak és szobraiknak kiállítását készítettük elő. Mikor tudomra jutott, hogy a műveiket a Sung-dinasztia korában létrejött alkotások ihlették, nagyon meglepődtem. Nehezen tudtam magamévá tenni a gondolatot, hogy tőlünk oly messze, Észak-Európában, él két ember, akikre az, hogy negyven évvel ezelőtt Nils Palmgren *Sung Sherds* című könyvében megpillantották egy Sung-korabeli kerámia-töredék mázát és színét, akkora befolyással volt, hogy attól kezdve egész életüket a kerámia művészetének szentelték. A munkafolyamatban le kellett győzniük az égetőkemence működtetésével járó technikai nehézségeket és meg kellett tanulniuk az 1300 fokon felüli hőségben lejátszódó színbeli, formai és minőségi változások ellenőrzését. Ez bizony nem volt egyszerű dolog. Ízgatottan vártam, hogy végre saját szememmel láthassam műveiket.

A kiállítás 2009. április 21-én nyílt meg. Számtalanszor megnéztem, és ismerőseimet is buzdítottam, hogy tekintsék meg, mert minden egyes kiállítási tárgy rendkívüli hatást gyakorolt rám. A főtémát *temmoku*, *szeladon* és *vérvörös máz*, valamint világoskék *zománcok* képezték. A kiállításnak óriási sikere volt. Jómagam egyre jobban elmélyedtem Kraitzék művészetében.

Nils Palmgren könyvét ugyan nem olvastam, de a Kraitz házaspár művei-

U. és G. Kraitz: Lószobor a Hudson River partján

ből kiindulva arra a következtetésre kellett jutnom, hogy az említett könyvben látható kerámia-töredékek az úgynevezett Jun-porcelán kategóriájába sorolhatók és Henan tartományban készültek. Jun az a jól ismert termék Észak-Kinából, melyet a Sung-dinasztia korában (960-1127) császári udvari porcellán rangjára emeltek. A Jun kerámiát a mázak színénekváltozatossága jellemzi, vérvöröstől égszínképig söt holdfehérig. A kék zománcok szinte bársonyra emlékeztetnek. A Song-dinasztia korában, ha a színárnyalatokra gondolunk, egyetlen területen sem sikerült hasonló szépségű termékeket előállítani.

Kraitz Ulla és Gusztáv összehangolja a technikai felkészültséget kulturális példaképekkel. Fával és szénnel fűtik kemencéjüket, ezzel hozzájárulnak az ezeréves kínai technika életre keltéséhez, ugyanakkor képesek a példaképekkel egyenrangú zománcokat létrehozni. De nem torpannak meg itt. A műalkotás számukra nem elszigetelt jelenség. Kraitzék művészetében az alkotások egyediek ugyan, de egy mélyebb szinten összefüggnek egymással és magukon viselik annak a kornak a jellemző vonásait is, melyben keletkeztek.

2011. szeptember elején, immár másodízben, látogattam meg őket Svédországban. Gusztáv már 85 éves, de mozgékony és szellemi képességeinek teljes birtokában van. Ő maga vitt körbe autóján, hogy megismerhessem a környék látnivalóit. Esténként visszatért munkájához; a folyamatban lévő éretési periódus kritikus szakaszba érkezett, és ez egész lényét igénybe vette.

Látogatásom ideje alatt egyre inkább tudatára ébredtem annak, hogy a környezet, melyben tartózkodtunk, milyen jelentős ösztönzést adott a két művésznek. A természet közelsége olyan formák létrehozásához vezetett, melyek rokonok a természeti formákkal. Számos művük a szabadban kap helyet és ily módon közvetlen viszonyba kerül a természettel. Negyven éve élnek vidéken, Dél-Svédországban, és úgy vélik, hogy a táj döntő befolyást gyakorolt tevékenységükre.

Kraitzék egy termékeny hegyoldal lankás déli oldalán laknak. Innen remek kilátás nyílik egy hatalmas síkságra, melyen szántóföldek váltakoznak gyümölcsöskertekkel és bükkerdőkkel. Ez a vitalitástól duzzadó látvány nagyban hozzájárult Kraitzék műveinek létrejöttéhez, és ők maguk is úgy érzik, hogy mikor kész alkotásaikat elhelyezik ebben a környezetben, azok mintegy visszatérnek a természetbe. A természet és a kultúra dialógust folytat. Erezett felületű szobrok lehetővé teszik a csigák számára, hogy felkússzanak rájuk; vérvörös szferoidok és kerámiapárnák illeszkednek be jól gondozott bokrok és gyümölcsfák közé, közelemben egy bronzmacska lopakodik, kifinomultan és nesztelenül.

Kraitz Gusztáv roppant elfoglalt ember. Tisztában van az élethez és a művészethez való viszonyával, és tudja, hogy az idő feltartóztatlanul halad a maga útján. Mikor erről beszélgettünk, elmondta, hogy nem egyszer fordult sóhajtozva felsőbb hatalmakhoz, hogy bár adnának még öt évet: „Oly sok tennivalóm van hátra, annyi új műalkotást kellene elkészítenem.” Szeretne szünet nélkül alkotni. A művészet derítsen világosságot a létre, a műalkotások szolgáljanak magyarázattal.

A művészpár alkotásai, úgy formailag, mint tartalmilag, dicsőítik az életet és reményt ébresztenek, mint például szobraik: a „Nő áldott állapotban”, vagy az „Újszülött”. Más műveik, mint az „Alma”, a „Cserepek”, a „Báb” és a „Párna”, modelljéül mindennapi tárgyak szolgálnak, de Kraitzék átlényegítik ezeket a tárgyakat. A jólismert túlnő önmagán és, nagyon hatásosan, az ismeretlen benyomását kelti. Az élet Kraitzék örök témája, ugyanakkor irányt ad tevékenységüknek és nemzetközileg is elismert művészekké teszi őket.

Kívánom, hogy sok új művet alkothassanak, és élvezhessék egy még nagyszabásúbb, virágzó művészet örömét.

A kínai szöveg svéd változatát magyarra fordította: Gaál Zoltán

Hibaigazítás:

Az Ághegy 35. számának 4682. oldalán ábrázolt műtárgy, valamint a Képtár melléklet 6. oldalán látható tál nem Ulla és Gustav Kraitz munkája.